

مذکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز پنجشنبه ۲۶ شهریور ماه ۱۳۲۱ هـ

فهرست مطالب :

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - تقدیم یک فقره طرح قانونی از طرف آقای نقابت
- ۳ - بقیه شور دوم لایحه اصلاح نظام وظیفه عمومی
- ۴ - موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس یکساعت و سه ربع پیش از ظهر بریاست آقای اسفندیاری تشکیل گردید

صورت مجلس روز ۲۴ شهریور ماه را آقای (طوسی) منشی قرائت نمودند

طباطبائی - اشکال دوم این است که اگر آقای معاون وزارت جنگ قبول کردند از من نرسیدند که بنده هم بنام مخبر موافقت کرده باشم

معاون وزارت جنگ - راجع باین ماده آنچه نظر بنده هست این است که در نتیجه مذاکرانی که شد توضیحاتی که داده شد همانطور که نوشته شده این ماده گذشت چون تاخیر راجع بآن کسی است که دیر می آید و غیبت مربوط بآن

۱ - تصویب صورت مجلس

رئیس - در صورت مجلس نظری نیست ؟ آقای طباطبائی در ماده ۳۴ که خوانده شد ضمن صورت مجلس علاوه بر اینکه کامه تاخیرن کر باید بشود یک اشکال هم دارد تازه یک حرف را و یا هم این جا اگر تاخیر نباشد میماند و میشود جمله در صورت و یا غیبت

طوسی - این جا نوشته شده حذف شد بلکه نوشته شده این ماده تصویب شد .

عین مذاکرات مشروح هشتماد و هشتمین جلسه از سیزدهمین دوره قانون گذاری

اداره نند نویسی و تحریر صورت مجلس

اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :

- غائبین با اجازه - آقایان روحی - فرخ - منکراده آملی - فاطمی -
- غائبین بی اجازه - آقایان تولیت - سزاوار - دکتر ضیاء - چلبلی - شه دوست - ارکانی - دکتر تاج بخش - محبتلاریجانی - مشار
- ناصری - اکبر - امیر ابراهیمی - عطاءالله بالیزی - معصوم سنگ - یار احمدی - کلارونبان - نیکپور - دبستانی - آصف - خسرو شاهی -
- صادق وزیری - دکتر نفیسی - کامل ماکو - نصرتهان .

شخصی است که اصلاحی می آید و در آن جلسه راجع بتأخیر اصرار زیادی شد و بنده هم درخواست مخالفتی کرده باشم کفتم نظر دولت و کمیسیون این بوده است که باشد و بعد بنظر مجلس و آقایان واگذار کردم

رئیس - آقایان اوار

الوار - بنده خیال می کردم يك ماده که در شور ثانی گذشت دیگر استیناف ندارد اگر يك اصلاحی شد آقای مخبر که از جریان مجلس اطلاع دارند آقای معاون وزارت جنگ هم که جریان را کمتر اطلاع دارند باید بدانند وقتی که يك ماده گذشت دیگر استیناف ندارد بعد اگر نظری باشد ممکن است در ماده الحاقیه مطرح کنید سوابق را باید منظور کنید اکثریت مجلس رأی داد آقای رای مجلس اهمیت دارد اکثریت مجلس رأی داد وقتی که رئیس رأی گرفت و مجلس قبول کرد آن آقا میگوید من فلان نیستم بعد از خبری که گذشته است این سابقه ندارد .

رئیس - در این ماده رأی گرفته شد بعین ماده و تصویب شد اگر این جا اشتباه کرده اند اصلاح میشود .

در صورت مجلس نظری نیست ؟ (گفته شد خیر) صورت مجلس تصویب شد .

۳۱ - تقدیم يك فقره طرح قانونی از طرف آقای نقابت

نقابت - نکته دیگری که میخواستم عرض کنم این است که در ادوار گذشته یعنی از پانزده سال باینطرف بیشتر قوانینی که مجلس را مشغول میکرد قوانین دادگستری بود و مقرراتی راجع بحقوق و جزا در اینجا واقع میشد در تلو این مقررات که اکثرش هم خوب بود و متخصصین نظر کرده بودند يك موادی غلط انداخته گذاشته میشد که اینها خیلی برجسته بود و این مواد بطوری برجسته است که بر سطح کتاب قانون اگر دست بکشید برجستگی این مواد معلوم میشود که انسان تعجب میکند که این اندازه هم ممکن است قانون برجسته نوشت بنده این مدت مراقبت کردم این مواد را یکی یکی مطالعه کردم و با آقایانی که اهل اینگونه مطالعات بودند مطالعه کردیم آقایان هم تشویق کردند که يك نظر

میشود و کلاهم باید در محکمه انتظامی محاکمه بشوند و لازم نیست محکمه اختصاصی برای آنها قائل بشویم . ششم انحلال محکمه ازدواج این يك محکمه است برای مجازات متخلفین از قانون ازدواج . البته مجلس شورای ملی برای این متخلفین مجازاتی معین کرده است البته آن مجازات ها باقی است ولی قانون گذشت که در يك محکمه اختصاصی این را رسیدگی بکنند اینهم باید به راجع عمومی برود رسیدگی شود و این محکمه اختصاصی ضرورت ندارد . هفتم تقصیرات ارتشاء و اختلاس مأمورین شهر بانی و سجل احوال و شهرداری به محاکمات ارتش رجوع میشد اینهم باید به محاکم عمومی مراجعه بشود . هشتم اینکه اجازه داده شده بود که مدعی العموم بدون احضار و تحقیق از متهم ادعائمه میداد محکمه هم به تبعیت ادعائمه حکم احضار میداد بدون رسیدگی بانهم و این را با اصطلاح بهش امرنامه می گفتند اینهم باید مطابق رویه عموم محاکم رسیدگی باید بشود . نهم اختیارات زیادی است که بمدعی العموم ها داده شده بود که حق دارد در صورت حکم برائت متهم را در حبس نگاه دارد و از این حکم استیناف بخواهد و اگر استیناف نکرده اش کرد او را در حبس نگاه بدارد و تهیز بخواهد و اگر برای آزاد کردن متهم تقاضی میکردند حق الکفاله بدهند و آزاد شود اگر پنجهزار تومان بود میدیدند قرض و قوله میکنند و میدهد ده هزار تومان میکنند و اگر میداد پانزده هزار تومان میکردند اگر میداد بیست تا میکردند ما دوسیه هائی داریم که تا پنجاه و هشت هزار تومان بالا برده اند که او را در حبس نگاه بدارید این برای این بود که مدعی العموم تحت نظر و نظارت وزیر بود او میگفت او هم کار را میکرد گاهی هم بمیل خودش میکرد این مقررات ظالمانه از دستگاه عدالت باید جمع بشود . یکی هم انحلال شورای عالی انتظامی است یک وقتی هم آقای اعتبار در اینجا شرحی بیان کردند شورای بود در تحت نظر وزیر هر قاضی که از ریختن خودش آمد میبردند آنجا انفصال ابد بدون رسیدگی رأی می دادند و رأی هم قطعی بود در صورتیکه شورای عالی

انتظامی داریم که باید در آنجا رسیدگی بشود قید شده احکامی که تا حالا از شورای عالی انتظامی صادر شده قابل تجدید نظر است و در ظرف یکماه در محکمه تجدید نظر بشود . یکی هم راجع باصلاح قانون اعمال نفوذ است که البته یکی لغو شده چون آقای مؤید احمدی متذکر شدید عینا هست در اینجا همانطور که عرض کردم اینجا يك موادی است که مورد توافق همه است و همه آقایان توجه دارند و خیلی واضح البطلان است و بنده چون در سایر مقررات و امور تخصصی نداشتم آنجاها وارد نشدم فقط با يك اطلاعات ناقصی که در امور دادگستری داشتم اینها را که راجع بامور جزائی و حقوقی است انتخاب کردم و استدعا دارم که آقایان اعضاء کمیسیون مبتکران توجه عاجلی بفرمایند که اینهم مثل قانون رسیدگی بحساب بیست ساله مسکوت نماید

۳۱ - بقیه شور دوم لایحه اصلاح قانون نظام وظیفه عمومی

رئیس - بقیه شور دوم لایحه اصلاح قانون نظام وظیفه مطرح است . ماده سی و پنج قرائت میشود :

ماده ۳۵ - حوزه های فرعی بر حسب اقتضا ممکن است بطور سیار انجام وظیفه نمایند .

تبصره ۱ - کدخایان بایستی در تجسس و جمع آوری مشمولین غایب دهات ابواب جمعی خود مطابق صورتیکه از حوزه داده میشود کمال مساعدت را با مأمورین بنمایند .

رئیس - آقایان اوار .

الوار - دوسه موضوع آقای رئیس کمیسیون که سمت مخبری و آقایان نسبت به بنده دارند بیروز بیان کردند و جواب داده شد یکی اینکه فرمودند کمیسیون درش باز است این برخلاف نظامنامه است کمیسیون نباید درش باز باشد (آن کمیسیون بودجه است که باید آزادانه بیانند و صحبت هم بکنند) مگر در صورتیکه کمیسیون اجازه بدهد . باندازه ای کمیسیون در بسته است مثل ادارات که هیچوقت راه نمیدهند میسر رسید آقای وزیر که اجالت میگوید بندر کمیسیون است در صورتیکه بسته است دارد غلیان میکشد . آتوقت با اینکه در باز است با این پیشنهاد هائی که داده اند يك

شخصی است که اصلاً نمی آید و در آن جلسه راجع بتأخیر اصرار زیادی شد و بنده هم بخواستم مخالفتی کرده باشم گفتم نظر دولت و کمیسیون این بوده است که باشد و بعد بنظر مجلس و آقایان واگذار کردم
رئیس - آقایان

الوار - بنده خیالمی کردم یک ماده که در شور ثانی گذشت دیگر استیناف ندارد اگر یک اصلاحی شد آقای مخبر که از جریان مجلس اطلاع دارد آقای معاون وزارت جنگ هم که جریان را کمتر اطلاع دارد باید بدانند وقتی که یک ماده گذشت دیگر استیناف ندارد بعد اگر نظری باشد ممکن است در ماده الحاقیه معارض کنیم سوابق را باید منظور کنید اکثریت مجلس رأی داد آقایان اهمیت دارد اکثریت مجلس رأی داد وقتی که رئیس رأی گرفت و مجلس قبول کرد آن آقا میگوید من فلان بیستم بعد از خبری که گذشته است این سابقه ندارد.

رئیس - در این ماده رأی گرفته شد بعین ماده و تصویب شد اگر این جا اشتباه کرده اند اصلاح میشود.

در صورت مجلس نظری نیست؟ (گفته شد خیر) صورت مجلس تصویب شد

۲۱ - تقدیم یک فقره طرح قانونی از طرف آقایان نقابت

نقابت - نکته دیگری که میخواستیم عرض کنم این است که در ادوار گذشته یعنی از پانزده سال باینطرف بیشتر قوانینی که مجلس را مشغول میکرد قوانین دادگستری بود و مقرراتی راجع بحقوق و جزا در اینجا واقع میشد در تلوا این مقررات که اکثرش هم خوب بود و متخصصین نظر کرده بودند یک موادی غلط انداز گذاشته میشد که اینها خیلی برجسته بود و این مواد بطوری برجسته است که بر سطح کتاب قانون اگر دست بکشید برجستگی این مواد معلوم میشود که انسان تعجب میکند که این اندازه هم ممکن است قانون برجسته اوست بنده این مدت مراقبت کردم این مواد را یکی یکی مطالعه کردم و با آقایانی که اهل اینگونه مطالعات بودند مطالعه کردیم آقایان هم تشویق کردند که یک نظر

میشود و کلاً هم باید در محکمه انتظامی محاکمه بشوند و لازم نیست محکمه اختصاصی برای آنها قائل بشویم. ششم انحلال محکمه ازدواج این یک محکمه است برای مجازات متخلفین از قانون ازدواج. البته مجلس شورای ملی برای این متخلفین مجازاتی معین کرده است البته آن مجازات ها باقی است ولی قانون گذشت که در یک محکمه اختصاصی این را رسیدگی بکنند اینهم باید به راجع عمومی برود رسیدگی شود و این محکمه اختصاصی ضرورت ندارد. هفتم تفسیرات ارشاد و اختلاس مأمورین شهربانی و سجل احوال و شهرداری به محاکمات ارتش رجوع میشد اینهم باید به محاکم عمومی مراجعه بشود. هشتم اینکه اجازه داده شده بود که مدعی العموم بدون احضار و تحقیق از متهم ادعایه میداد محکمه هم به تبعیت ادعایه حکم احضار میداد بدون رسیدگی بانها و این را با اصطلاح بهش امرنامه میگفتند اینهم باید مطابق رویه عموم محاکم رسیدگی باید بشود. نهم اختیارات زیادی است که بمدعی العموم ها داده شده بود که حق دارد در صورت حکم برائت متهم را در حبس نگاه دارد و از این حکم استیناف بخواهد و اگر استغیاب تبرئه اش کرد او را در حبس نگاه بدارد و تمیز بخواهد و اگر برای آزاد کردن متهم حضاضی میکردند حق الکفاله بدهند و آزاد شود اگر بجهت از اموال او بود میدیدند قرض و قوله میکنند و میدهد ده هزار تومان میگردند و اگر میداد پانزده هزار تومان میگردند اگر میداد بیست تا میگردند ما دوسیه هائی داریم که تا پنجاه و هشت هزار تومان بالا برده اند که او را در حبس نگاه بدارد این برای این بود که مدعی العموم تحت نظر و نظارت وزیر بود او میگفت او هم این کار را میکرد گاهی هم بمیل خودش میگردند این مقررات ظالمانه از دستگاہ عدالت باید جمع بشود. یکی هم انحلال شورای عالی انتظامی است یک وقتی هم آقای اعتبار در اینجا شرحی بیان کردند برزائی بود در تحت نظر وزیر قاضی که از ریختن خودش بی آمد میبردند آنجا انفصال ابد بدون رسیدگی رأی میماند و رأی هم قطعی بود در صورتیکه شورای عالی

انتظامی داریم که باید در آنجا رسیدگی بشود قید شده احکامی که تا حالا از شورای عالی انتظامی صادر شده قابل تجدید نظر است و در ظرف یکماه در محکمه تجدید نظر بشود. یکی هم راجع باصلاح قانون اعمال نفوذ است که البته یکی لغو شده چون آقای مؤید احمدی متذکر شدید عیناً هست در اینجا همانطور که عرض کردم اینجا یک موادی است که مورد توافق همه است و همه آقایان توجه دارند و خیلی واضح البطلان است و بنده چون در سایر مقررات و امور تخصصی نداشتم آنجاها وارد شدم فقط با یک اطلاعات ناقصی که در امور دادگستری داشتم اینها را که راجع با امور جزائی و حقوقی است انتخاب کردم و استدعا دارم که آقایان اعضاء کمیسیون مبتکران توجه عاجلی بفرمایند که اینهم مثل قانون رسیدگی بحساب بیست ساله مسکوت نماید
۳۱ - بقیه شور دوم لایحه اصلاح قانون نظام وظیفه عمومی

رئیس - بقیه شور دوم لایحه اصلاح قانون نظام وظیفه معارض است. ماده سی و پنج قرائت میشود:
ماده ۳۵ - حوزه های فرعی بر حسب اقتضا ممکن است بطور سیار انجام وظیفه نمایند.

تبصره ۱ - کدخبان بایستی در تجسس و جمع آوری مشمولین غایب دهات ابواب جمعی خود مطابق صورتیکه از حوزه داده میشود کمال مساعدت را با مأمورین بنمایند.
رئیس - آقایان اوار.

الوار - دوسه موضوع آقای رئیس کمیسیون که سمت مخبری و آقایان نسبت به بنده دارند پریروز بیان کردند و جواب داده شد یکی اینکه فرمودند کمیسیون درش باز است این برخلاف نظامنامه است کمیسیون نباید درش باز باشد (آن کمیسیون بودجه است که باید آزادانه بیایند و صحبت هم بکنند) مگر در صورتیکه کمیسیون اجازه بدهد. باندازه ای کمیسیون در بسته است مثل ادارات که هیچوقت راه نمیدهند میسر رسید آقای وزیر که است میگویند در کمیسیون است در صورتیکه نشسته است دارد غلیان میکشد. آنوقت با اینکه در باز است با این پیشنهاد هائی که داده اند یک

کامه اش را صبح حکم الله بهش گفته اند در صورتیکه حال امیرسد بانجائی که ماده بماده آقایان پیشنهاد داده اند هم جلب توجه کرده اند و هم نظر مجلس این است که یک پیشنهاد عام المنفعه است هیچ نگاه نکرده اند خوب خدنا حفظش کند آقای روحی اگر بود که میگفت خوب اصلاً صحبتش را نکنید این قانون مقدس است ما بشر هستیم آقا دارای قوه قدس نیستیم که تمام علوم و علم لدنی را عالم باشیم الا تکرار زاید یوماً فیوماً هر ساعتی يك فکری برای ما می آید ملاحظه میفرمائید خدا شاهد است بعضی افکار هست که وقتی در کمپسون هستیم برای بنده نمی آید در مجلس که موادمطرح میشود نماینده ها توجه دارند نظرمان می آید آنوقت مگویند آقا چرا نگفتید آقا بنده عالم به غیب که نیستیم یک دفعه که صحبت میشود این اشکال بنظر می آید این اجمالاً بر سبیل تذکر بود. اما راجع بماده با آقای اعتبار تذکر دادم آقای دشتی پر روز يك صحبتی کردند که کاملاً من علاقه مند شدم فرمودند که این قانون را طوری باید ما بتوانیم بنویسیم که تماس مأمورین با مردم کمتر باشد آنچه که باعث صدمه این مردم شده است همین تماس است این جا نوشته بر حسب اقتضا این مقتضی میدانند از الیکودزر برود به چهار چشمه این موضوعی که آقای دشتی بیان کردند که قوانین را اولاً سریع و واضح بنویسیم یعنی عبارات کش دار نباشد ثانیاً تکلیف مأمورین اجرا معلوم باشد یعنی بر سبیل مطلق این کار را بگوئیم بکنند این خیلی بد است و ثانیاً قوانین را بروجهی بنویسیم که تماس با افراد داشته باشد بنده کاملاً در نظر دارم در يك موقعی ارک محل حکومت بود ملایر و تویسرکان و نهاوند جزوش بود حاکم معین میشد برای چاپلق جایش معلوم است یا باید برود چهار چشمه یا امامزاده قاسم این حاکم صبح سوار میشد اهار بهر جا توجه داشت باید برود خوب حالا باید اهار بخورد حالا باید مقداری باو پول بدهند تا اهار بخورد بعد از آن می خواست برود جای دیگر باز مقداری پول باید باو بدهند تا برود جمد بهمین جهت اسمش بدر معروف شد برای اینکه بعد ها می گفتند او حاکم چاپلقی و معین نکرده اند که محل سکونت او در

کجا است و دیگر لازم نیست سوار بشوی فلاجا بروی یا فلاجا گردش بروی - مقصود این است که این جریانات در نظرشان باشد شاید تعجب بفرمایند ولی تعجب ندارد يك اردوی جرمانون مغول بود اما حالا نباید اینطور باشد بلکه ما باید کاری بکنیم که مأمورین تماسی با مردم نداشته باشند و تکلیف مأمورین معلوم باشد و تکلیف مردم هم معلوم باشد اینجا نوشته شده است که حوزه های فرعی بر حسب اقتضا ممکن است بطور سیار انجام وظیفه بنمایند عبارت را ملتفت باشید این اقتضاء کی مقتضی بداند مشخص این اقتضا کیست آن اشخاصی که مأمور میشوند؟ امروز مقتضی میشود که این ده با آن ده که يك فرسخ بیشتر مسافتش نیست این جا برود و آن جا هم برود یا ورود صحبت در سر اقتضا است کلاماً اقتضا در قانون معلوم نشده که مشخص آن کی باید باشد کی آرا تشخیص بدهد و همین جور ممکن است چون اختیار بدست این داده اند يك جائی مثلاً شاید بحسب واقع مقتضی در کار باشد ورود اما يك جا که منجز نیست برود آنجا یا تغییرش بدهد اینست که من تقاضا دارم که این ماده برداشته شود و اکتفا شود بهمان ماده ۳۶ که قانون خودش معین کرده است منطبقه اصلی و فرعی را معین کرده است که مابین اینها ۶ فرسخ بیشتر فاصله نباشد حوزه تشکیل بدهند این حوزه هایتان را به ترتیبی که ۴ فرسخ به ۴ فرسخ یا ۶ فرسخ به ۶ فرسخ به ترتیبی که لازم باشد تشکیل بدهید اما این کمیسیون سیار يك تکلیفی است هم غیر معین و هم همیشه محدود کرد و نمیشود اجازه را بدست آنها داد و محدود کرد این سوابق ممتد را نظراتان باشد این يك نظر نظر دیگرم اینست که در تبصره دوم نوشته در شهر و نقاطیکه شهر بانی وجود دارد وظیفه مقرر در این ماده بعهده مأمورین شهر بانی است ولی آخر در صورتیکه ماده مربوط بحوزه سیار است و اینجا باید نوشته شود وظیفه مقرر در تبصره يك ماده اول این نظر بنده بود

رئیس - آقای دهستانی

دهستانی - عرض بنده در تبصره این ماده است البته

آقایان هر اظهاری بفرمایند در اثر تجربه است که در این مدت بدست آمده است بنده اغلب دیده ام که اشخاصی که غایب بودند گو اینکه اهل آن ده بودند و شاید یکوقتی در آن ده بودند و شناسنامه از این ده داشته اند بمحض عیبت مأمورین نظام وظیفه کدخدای محل را با يك فشار فوق العاده تحت مضيقه میگذاشته و جداً فراری را از او میخواستند و این کدخدا مجبور بود که یا حق السکوت بدهد و یا از تهران به قزوین برود که آن فراری را پیدا کنند این است که بنده در این قسمت پیشنهاد میکنم نوشته شود تا حدی که میسر است کدخدای محل مساعدت کنند نه اینکه مجبور باشد حق السکوت بدهد و نه اینکه برای پیدا کردن غایب از محل خودش بیرون برود.

معاون وزارت جنگ - راجع به ایرادی که آقای انوار بد تبصره ۲ فرمودند بنده هم تصدیق میکنم که اصلاح لازم است که نوشته شود در شهر ها و نقاطی که شهر بانی وجود دارد وظیفه مقرر در تبصره اول این ماده بعهده مأمورین شهر بانی و در صورت نبودن شهر بانی بعهده مأمورین ژاندارمری است. این اصلاحی است بجا و امنیه هم در ماده باید ژاندارمری بشود ولی راجع باینکه فرمودند آن حوزه های فرعی سیار ممکن است اساساً بلاتکلیف باشند یا کار نکنند این را خواستم عرض کنم که حوزه های فرعی تابع حوزه اصلی هستند و حوزه اصلی که تشکیل میشود در حوزه اصلی فرماندار و شهردار و مخترمین محل همه هستند این لدی الاقتضاء که نوشته شده است این است که ما گفتیم در ماده ۳۶ که باید طوری بکنیم که سرباز بیش از ۳۶ کیلومتر نیاید وضعیت شهرهای ما هم طوری است که گاهی يك نقطه پرت افتاده است عوض ۳۶ کیلومتر ممکن است ۷۰ کیلومتر باشد حوزه اصلی در نظر گرفته است که يك کاری بکنند که برخلاف این قانون باشد و مشمول ۷۰ کیلومتر بیاید این است که حوزه اصلی يك کمیسیون سیاری میفرستد بمحل و وضع آنها را در محل معین میکنند اگر این موضوع را برداریم بنظر بنده آن ماده ۳۶ را که گذاشتیم که ۳۶ کیلومتر بیشتر نشود آن ماده از بین

میرود و بی اثر میشود چون شاید بعضی از نقاط باشد که بیش از ۳۶ کیلومتر باشد خود بنده در خیلی از نقاط ایران مسافرت کرده ام بین نقاط و آبادیها ۱۵ یا ۱۶ فرسخ هم فاصله بوده است این لدی الاقتضاء که نوشته شده است برای آن موقع است و اصلاً چون حوزه اصلی نظام وظیفه تصمیم در این باب میگیرد مخاطره ای در بین نیست که لدی الاقتضاء در ماده باشد علاوه در آئین نامه که نوشته خواهد شد بانظر وزارت کشور تنظیم میشود و بعد هم بیاوریم بعنوان مشاوره بکمیسیون مجلس در آن آئین نامه تمام این جزئیات امر نوشته میشود و رسیدگی و تکراری آقای انوار مرتفع خواهد شد دیگر عرضی ندارم.

رئیس - پیشنهاد آقای دهستانی:

در تبصره ۱ بعد از کلامه جمع آوری علاوه شود تا حدی که میسر است.

دهستانی - برای توضیح همینقدر عرض میکنم که تا حدی که میسر است علاوه بشود همچنین جمله (در صورتیکه در آن ده مقیم باشد) ولی اگر در آن ده مقیم نباشد ممکن است همان قضیه که عرض کردم پیش بیاید یکی که در شیراز است مثلاً یا در تهران یا در فلان ده و از کدخدای فلان جا او را مطالبه کنند این طور نباشد و البته آقای معاون هم تصور نمیکنم با این امر مخالف باشند.

معاون وزارت جنگ - این ایراد آقای دهستانی گمان نمیکنم خیلی وارد باشد چون کدخدایان يك وظایفی دارند که در همه جا باید عمل بکنند اینجا کدخدا ها خود را ملزم با اجرای این امر امیداستند ما نوشتیم که کدخداهای این عمل را بکنند و کمال مساعدت را بکنند با مأمورین و این آقدر شدید نیست و بنظر بنده اگر ماده همینطور باشد بهتر است.

رئیس - آقای ملک مدنی.

ملک مدنی - عرض کنم این مطلبی که آقای دهستانی فرمودند صحیح است ولی این ماده عطف نمیشود باین مطلب که آقای سرباز فرمودند و این ابهام داشت. کدخدا باید در محل

خودش مساعدت بکند و میکند ولی مأمور نظام وظیفه نیست که پاشود برود دنبال مشمول و اینها مقصود بنده این است که مطلب روشن شود در مجلس هم سابقه قضیه معلوم بشود که بعد اسباب زحمت مردم فراهم نشود مشمولی که در آنجا متولد شده است و کدخدا اورامی شناسد در صورتیکه بهش دلدادند اگر آنجا باشند مشمولین را در آنجا کمک میکنند و میدهد ولی وقتیکه سورت بهش دادند و آن مشمول رفته است و یا فرار کرده است و در آنجا نیست دیگر به او مربوط نیست جوابی هم خواهم میکنم آقای مخبر بدهند که مطلب روشن بشود.

طباطبائی - عرض کنم در لایحه پیشنهادی دولت اینطور بوده که کدخداها مکلف بودند که مشمولین را تسلیم مأمورین کنند و صریحاً اینطور بوده. ما برای جلوگیری از این احتمال کلمه « مکلف هستند » را برداشتیم و هر کدخدائی را در دهات ابواب جمعی خودش موظف کردیم با مساعدت مأمورین نظام وظیفه ملاحظه میفرمائید بموجب این تبصره کدخدا موظف است که با مأمورین کمال مساعدت را بکند بنده گمان میکنم موافقت بفرمایند جای نگرانی هم نیست و منظور هم تأمین شده است.

دهستانی - تمنی میکنم پس این قسمت را اضافه بفرمائید در صورتیکه مشمول در آن ده مقیم باشد

طباطبائی - ما اوستیم در حوزه ابوالجهمی بنا برین تأمین است نظر آقای

دهستانی - بیاناتی که فرمودند نظر بنده تأمین شد مسترد میکنم

معاون وزارت جنگ - اجازه بفرمائید قبلاً هم عرض کردم در تبصره دوم کلمه امنیه به ژاندارمری تبدیل شود. **رئیس** - پیشنهاد آقای لاریجانی:

تبصره ۱ کدخدایان بایستی در تجسس و جمع آوری مشمولین غایب دهات ابواب جمعی خود مطابق صورتیکه از حوزه داده میشود در صورتیکه مشمولین در آن دهات مقیم و ساکن باشند کمال مساعدت را با مأمورین بنمایند

لاریجانی - چون اغلب هست که اشخاصیکه در دهات سکونت دارند و از همان دهات شناسنامه میگیرند ممکن میشود بروند بر اهسازی و جاده سازی و اصلاً از این ده با خانوادشان کوچ می کنند بیگ ده دیگر میروند آنوقت وقتیکه اسامی شان اینجا خوانده میشود چون شناسنامه را در همان دهات گرفته اند بکدخدای همان دهات رجوع می کنند و حال آنکه آنجا نیستند و رفته اند این است که بنده پیشنهاد میکنم برای اینکه آن منظوری که آقای دهستانی دارند و نگرانی دارند بپایند کدخدا موظف باشد کسانی را که در حوزه ابواب جمعی خود او مسکن دارند آنها را جمع آوری بکنند و مجبور شود فرض بفرمائید یک نفر در ساوجبلاغ بوده است و آن شخص غایب است و حالا در قزوین است او مجبور باشد برود دنبالش و یک استدعای دیگری هم از آقای معاون وزارت جنگ دارم و آن اینست که ایشان اصرار نداشته باشند که موادی که در کمیسیون نظام گذشته است با فشاری کنند که مطابق العمل بالذم تصویب شود زیرا که این موضوع یک موضوعی است که با تمام مردم تماس دارد و ایشان طرف اجرای آن هستند ولی مجلس طرف ارجاع و طرف گرفتاری مردم است استدعا میکنم ایشان توجه بفرمایند بنده پیشنهاد میکنم که ایشان یک قدری موافقت بکنند پیشنهاداتی که میشود مجلس که نظری ندارد مجلس نظارش این است که آن جریانات و شدائیدی که نسبت بمشمولین و اشخاصیکه مشمول نظام وظیفه میشوند بعمل میآید دیگر تکرار نشود اگر میخواهند که این قانون که از مجلس میگردد یک قانون خوبی باشد و رعایت حال عموم شده باشد بنده از آقای معاون وزارت جنگ استدعا می کنم که موافقت بفرمایند و قدری اصرار نداشته باشند که همان مواد و عبارات جعلائی باشد خود ایشان پیشنهاد کردند و از کمیسیون آمده بمجلس

طباطبائی - خواهش میکنم که تبصره پیشنهادی یک مرتبه دیگر خوانده شود.

(بشرح سابق خوانده شد)
معاون وزارت جنگ - اگر مقیم باشد که میگویند

این سرباز است اگر سربازی که مقیم بود و رفته آنوقت لابد به کدخدا گفته که کجا رفته است در اروپا هم معمول است کسی که مشمول شد بهر جا خواست مسافرت بکند به دفتر سرباز گیری اطلاع میدهد و میگوید من میخواهم بروم در فلان محل و در فلان موقع بر میگردم این آدم عجالتاً در اسفهان است در آنجا هم اطلاع میدهد که من سرباز مشمول هستم و آمدم این جا و این تکلیفش روشن است حالا اگر اجازه میدهید در آئین نامه این مطالب را اصلاح بکنیم معذک بنده نظری ندارم و موافقم با این اصلاح ولی باشند یا بوده اند خیلی فرق دارد. مقیم و ساکن باشند میشود بوده اند باید باشد. بوده اند بنظر بنده عیبی ندارد و بهتر است

طباطبائی - عرض کنم که این موضوع که آقای سر تیب فرمودند اگر توجه بکنید صحیح است بنده هم موافقت کردم بنده هم از ایشان خواهش کردم که موافقت بکنند از آقای امیر تیمور هم قبلاً خواهش کردم که موافقت کنند و پیشنهادی در این زمینه بدهند اشکال ایشان این است که اگر مشمول در آن حوزه کدخدا حاضر است که میدهند پس این را تصویب میکنم اگر حاضر نیست رفته و فرار کرده پس این چه قیدی است؟ (امیر تیمور) باید مأمور بفرستند و او را بیاورند) حالا اگر ماده را طوری تنظیم کنید که مفهوم این معنی باشد که کدخدا در ده ابواب جمعی خودش با مأمورین نظام وظیفه در پیدا کردن مشمولین فراری کمک کند مقصود این است اگر شما مطابق این توضیح هم فرمائید بفرمائید بنده موافقم بالاخره توضیحی که ایشان فرمودند این است حالا این را بهر نحو که هست پیشنهاد کنند اگر این توضیح کافی است که کافی است و الا پیشنهاد بفرمایند بنده قبول میکنم.

رئیس - آقای لاریجانی.

لاریجانی - بنده این اصلاحی را که پیشنهاد کردم باین نظری که آقای طباطبائی فرمودند متوجه بودم نظر این است که برای کدخدا اسباب زحمت درست نشود کدخدا مسئول این عده است که در آن ده ساکن اند ولیکن کدخدا مأمور جمع آوری که نیست کدخدا میتواند مشمولین را

در دهات جمع آوری بکند اما نمیتواند عقب فراری برود مأمور که نیست ما منظور مان این بود که کدخدا را از مضیقه رهائی دهیم والا تبصره همان بوده که پیشنهاد کردم و اشکالی هم نداشته است.

طباطبائی - توجه بفرمائید که عبارت کدخدا یان بایستی در تجسس و جمع آوری مشمولین غایب دهات ابواب جمعی خود مطابق صورتیکه از حوزه داده میشود در صورتی که مشمولین در آن دهات مقیم و ساکن باشند کمال مساعدت را بمأمورین بنمایند.

این تکرار است بنده عین تبصره را کافی میدانم حالا اگر آقایان اصراری دارند بفرمایند.

امیر تیمور - فقط در حوزه ابواب جمعی خود بنویسید.

لاریجانی - بطوریکه آقا فرمودند اگر عبارت فقط را موافقت کنند بنده پیشنهاد را مسترد میکنم.

امیر تیمور - آقا موافقت کردند با کلامه فقط.

طباطبائی - چه جور؟ کجا فقط بگذاریم؟

رئیس - اینجا یک نکته ای را باید ملتفت بود این عبارتی را که اینجا نوشته که کمال مساعدت را باید با مأمورین کرد منافی با چیزی نیست که فرمودند ممکن است اطلاع داد که رفته است بکجا والا در اصل مطلب بر کدخدایان چیزی وارد نیست کدخدایان بایستی مشمولین غایب دهات ابواب جمعی خود را تجسس کنند و با مأمورین مساعدت کنند بنظر بنده این مخالفت نیست با منظور آقایان

معاون وزارت جنگ - اجازه میفرمائید بنده نظری که عرض کردم چون کدخدایان نوشته شده مشمولین دهات غایب دهات ابواب جمعی خود را گمان میکنم که در عبارت سوء تفاهم شده که کدخدا ممکن است برای ۷ یا ۸ یا ۱۰ تا ده باشد در صورتیکه کدخدا مال یک ده است حالا عوض دهات هم اگر میل داشته باشید بنویسیم ده و بجای کدخدایان هم بنویسیم کدخدا رفع اشکال میشود. کدخدا باید در ده خودش با مأمورین کمال مساعدت را بکند یعنی وقتی مفرد گفته شد رفع نگرانی میشود و منظور عملی میشود.

مجلس

مجلس

مجلس

مجلس

مجلس

لاریجانی - ایشان با کلمه فقط هم موافقت نکردند بنده تقاضا میکنم به پیشنهاد بنده رأی بگیریید بنده در پیشنهاد خودم مصرم .

طباطبائی - پیشنهاد را دو مرتبه بخوانید .

(بشرح گذشته خوانده شد)

طباطبائی - آقا با همین موافقت میکنم (امیر تیمور -

موافقت کردند آقا)

معاون وزارت جنگ - موافقم

طباطبائی - آقایان او را هم با پیشنهاد اصلاحی کرده بودند

در ماده :

الوار - بلی در تبصره دوم بنویسند وظیفه مقرر در تبصره

اول این ماده

طباطبائی - صحیح است . کلمه امنیه هم در تبصره دوم

ژاندارمری تبدیل میشود

رئیس - پیشنهاد آقای طوسی

پیشنهاد میشود کلمه بایستی از تبصره اول حذف شود . طوسی

طوسی - این جا آقا فرمودند در پیشنهاد دولت مکلف

است بود و ما آن را از ماده برداشتیم و بایستی بجای آن گذاردیم

بنده تصور میکنم مکلف است ، بایستی چندان فرقی ندارد

و در معنی یکی است اگر فشار باید باشد با هر دو کلمه هست

مگر اینکه بنده بد فهمیده باشم این است که این کلمه را

استدعا میکنم بردارند .

طباطبائی - در پیشنهاد دولت عرض کردم کلمه مکلف

است بود که مشمول را کدخدا مکلف است تجسس نموده و

جمع آوری کند ، در کمیسیون این کلمه را برداشتیم و بجای

مکلف است بایستی گذاشتیم که مساعدت کند و گمان نمیکنم

عیبی هم داشته باشد .

طوسی - استرداد کردم

رئیس - رأی میگیریم بماده سی و پنجم با این اصلاحاتی

که شد

هاشمی - اجازه می فرمائید عرض میشود این اصلاحی

که پیشنهاد شد در تبصره دوم بشود شاید قسمت آخر تبصره

با قسمت اول آن قدری بینوات پیدا کند باین معنی که کدخدا بایستی در تجسس و جمع آوری مشمولین غایب دهات ابو اجمعی خود اقدام کند بعد می فرمائید این قید اضافه شود در صورتیکه در آن ده مستقیم وساکن باشند این بینوات دارد با صدر تبصره و مخالف است با قسمت اول و حال آنکه باید قانون قاطع باشد و روشن باشد و دیگر نشود يك ایراد بی موضوع گرفت بنابراین چون عبارت تبصره وافی بمقصود نیست لذا بعین تبصره پیشنهادی کمیسیون رأی گرفته شود .

طباطبائی - مشمول غایب آن کسانی را میگویند که خودشان را بحوزه سر باز گیری معرفی نکنند . ممکن است این مشمول غایب در تهران مشمول باشد در محله سنگلج فرض فرمائید و در تهران هم هست او را اعلان که می کنند نمی آید خودش را معرفی کند این غایب است در فلان ده هم همینطور آن مشمول که غایب است ولی ساکن و مقیم آن ده هست این مشمول مادام که در آن ده ساکن است کدخدا بایستی او را معرفی بکند و با مأمورین در این قسمت مساعدت بکند و آهارار اهنمایی کند ولی اگر در آنجا ساکن نیست از آن ده فرار کرده یا رفته است بجای دیگر که بر کدخدا بحثی نیست پس عبارت خیلی روشن است اشکالی هم ندارد (صحیح است)

لاریجانی - آقا عبارت تبصره خیلی روشن است خواهش میکنم موافقت فرمائید

رئیس - رأی میگیریم بماده ۳۵ با اصلاحاتی که شد آقایان موافقین برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد .

ماده ۳۶ - حوزه های اصلی مکلفند محل گرد آوری مشمولین را در حوزه های فرعی طوری تعیین نمایند که مشمولین برای حضور در مراکز معینه بیش از ۳۶ کیلومتر مجبور بطنی مسافت نباشند .

رئیس آقای دهستانی **دهستانی** - بطوریکه همه آقایان می دانند ۳۶ کیلومتر از برای بنده که دارای اتومبیل هستم یا اشخاصی که دارای

وسائط نقلیه هستند راهی نیست ولی تعیین فرمائید از برای یک ربعیتی که در موقع زمستان بخواهد ۳۶ فرسخ راه (جمعی از نمایندگان - ۳۶ کیلومتر آقا - ۳۶ فرسخ) بلی ۳۶ کیلومتر راه به پیماید چقدر زحمت دارد حالا که وزارت جنگ می خواهد نهایت همراهی را بکند استدعا میکنم موافقت فرمائید و این ۳۶ کیلومتر را ۲۴ کیلومتر کنند که رعایای دهات راحت تر بشوند و یک دسترسی بیشتری داشته باشند و در زحمت نباشند والا ۳۶ کیلومتر کار آسانی نیست .

رئیس - آقایان او را **الوار** - آقای دهستانی توجه داشته باشند که این را نمیشود برای هر يك از افراد يك اتومبیل برد در خانه شان که سوار شوند و بروندش فرسخ راه چیزی نیست بنده خودم روزی ۷ فرسخ پیاده راه میروم این عیب ندارد آقا که شش فرسخ از محل خودش بمرکز معینه سر باز گیری برود حوزه اصلی هم نیست حوزه فرعی است . در صورتیکه مملکت رو بترقی ورو آبادی میرود مسلماً کمتر هم میشود این چیزی نیست که شما ایراد می کنید حالا بگوئیم شش فرسخ زیاد است نه شتر پیدا میشود نه الاغ پیدا میشود نه کاری پیدا میشود و خوبست چهار فرسخ باشد آوقت هم همین اشکال و ایراد هست که مباشر محل چهل و روراه چهل و رور این حرفها . این مطالب يك چیزهایی است که دیگر بحث ندارد (صحیح است)

رئیس - آقای هاشمی **هاشمی** - عرض کنم که عملی شدن این قسمت هم آقا در کشور ایران در بسیاری از نقاط خیلی مشکل است برای اینکه در خیلی از نقاط ایران قراه و دهائی هستند که صد نفر یا دوست نفر جمعیت دارند و ده فرسخ یا نوزده فرسخ بیشتر باشند و فاصله دارند با آبادی دیگر فاصله دارند و اگر دولت بتواند همین قسمت را هم عملی کند با فقدان وسائل باز هم خیلی کار مهمی است پس نه افراط باشد نه تفریط و خوبست آقای دهستانی هم با ماده موافقت فرمائید (صحیح است) **رئیس** - آقایان موافقین با ماده ۳۶ برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد . ماده ۴۶ :

ماده ۴۶ - مشمولینی که در خارج از منطقه مربوطه مسکن گزیده اند در صورت تمایل می توانند در پادگان مستقیم مسکن خودشان خدمت زیر پرچم را انجام دهند و حوزه مربوطه موظف است نسبت باین مشمولین مطابق مقررات تبصره ماده ۱۴۸ عمل نماید **رئیس** - آقایان او را

الوار - بنده اشکالی ندارم در این ماده جز اینکه خواستم در این جا تذکر بدهم اشاره به تبصره ماده ۱۴۸ در این جا شده خوب بود آن را تصریح میکردند حالا من عین آن تبصره را میخوانم .

تبصره - رسیدگی بوضعیت مشمولین و نقرات حوزه های دیگر نیز چنانچه محل اقامت خود را تغییر داده باشند به جهت حوزه محل اقامت خواهد بود منتهی بایستی فوراً مراتب بحوزه مربوطه نیز سابقه داده شود . که با توجه بآن رأی داده شود **معاون وزارت جنگ** - اجازه فرمائید يك توضیح مختصری عرض کنم این جا در ماده نوشته شده است پادگان مقیم مسکن . این کلمه در صورت درمی آید چون پادگان بجای کلمه ساکن است و اگر کلمه پادگان نوشته میشود دیگر ذکر کلمه مقیم ضرورتی ندارد و باید حذف شود و نوشته شود پادگان مسکن خودشان چون پادگان مقیم در آن محل خواهد بود دیگر پادگان مقیم صحیح و درست نیست و کلمه مقیم باید حذف شود .

طباطبائی - صحیح است . **رئیس** - رأی میگیریم بماده ۴۶ با حذف کلمه مقیم آقایان موافقین برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد ماده ۵۱ **رئیس** - آقایان او حدی .

اوحدی - بنده در اطراف این فصل سابقاً هم تریاضی کردم حالا هم تجدید میکنم که پس از آگاهی که از طرف حوزه نظام وظیفه برای حضور مشمولین میشود دو قسمت رسیدگی بعمل میاید که این دو قسمت يك قسمت اولیه است که در قانون سابق بنام حوزه سر باز گیری معین شده است که

آن حوزه بدو رسیدگی میکنند اسامی آنها را مینویسد که عنوانش فصل اسم او یسی معین شده اسم شان را مینویسند هم شغل آنها را مینویسند هم پیشه و هنر شان را مینویسند هم سواد و بیسوادی شان را مینویسند هر چه هست مینویسند آوقت آنها را می فرستند بمجلس سرباز گیری مجلس سرباز گیری از روی آن صورت آوقت شروع میکند بسدا کردن میخواند حسین ولد فلان آوقت حسین برمیخیزد و آن چیزی را که بایستی آنجا اظهار کند اظهار خواهد کرد این فصل که راجع بوضعیت است همان نازل منزله اسم او یسی است که در قانون سابق بوده بنده اشکالم این بود که این رسیدگی بعنوان مجلس سرباز گیری نباشد زیرا در فصل بعد هم که میگوید مجلس سرباز گیری آنجا هم باز بوضعیت مشمولین مینویسد اینجا بوضعیت مشمولین آنجا هم بوضعیت مشمولین یعنی در دو جا نوشته شده است. خوب وضعیت مشمول در دو جا که رسیدگی میشود اگر بخواهید يك جا رسیدگی بشود و اگر در يك جا باید باشد پس این دو فصل را یکیش بکنید يك فصل ۵ باشد و يك فصل ششم این فصل را یکی بکنید فصل پنجم را با فصل ششم بالاخره رسیدگی به حال مشمولین هم در فصل ششم و هم در فصل پنجم نوشته شده است بهر حال وقتی که این مجلس سرباز گیری هم اسم او یسی را میکند هم به پیشه و هنر و سایر قضایای افراد رسیدگی میکند هم به اعتراضات و اشکالات و هم اینکه آیا مورد معاف دائمی هستند یا موقت هستند متکفل هستند یا نیستند و چیزهایی را که باید داده شود بدهند اگر بخواهید یکیش بکنید پس این دو فصل را این ترتیب بکنید یکیش بکنید و الا اگر میخواهید دو فصل بشود پس بعنوان مجلس سرباز گیری نوشته شود بعنوان حوزه سرباز گیری نوشته شود این فصل **طباطبائی** - جوابی لازم ندارد برای اینکه فصل ۵ رسیدگی بوضعیت مشمولین است فصل ۶ راجع بمجلس سرباز گیری و دو موضوع مختلف است.

رئیس - پیشنهاد آقای هاشمی :

پیشنهاد میکنم وضعیت مشمولین در ماده تبدیل بوضعیت

مشمولین بشود و مجلس سرباز گیری مجلس سرباز وظیفه بشود **رئیس** - آقای هاشمی .
هاشمی - چون وضعیت اصلاً لفظ غلطی است این يك غلط ادبی است اگر مجلس قبول کرده بنده حرفی ندارم و از لفظ سرباز گیری هم بنده وعده ای از مشمولین قدری متعذر هستم لفظاً محترم تر قرار بدهید مجلس سرباز وظیفه محترم تر میشود و مشمولین داوطلبانه می آیند و اسم او یسی میکنند و روزیکه مشمول میشود همان روز خودشان را سرباز معرفی میکنند .

معاون وزارت جنگ - موضوع سرباز گیری بنظر بنده موهن نیست در تمام اروپا میگویند سرویس ابلهگانوار خدمت اجباری و چیز مهمی است کسه هر کس مجبور است به ملک و وطن خودش خدمت بکند و مردم هم آشنا شده اند به این کلمه اشکالی ندارد .

طوسی - وضعیت و وضع را قبول کردید ؟

طباطبائی - عرض کنم که این جا خوب فرهنگستان نیست آقا وضع با وضعیت يك تفاوت ادبی ندارد يك تفاوت اصطلاحی که دارد علاوه اگر بخواهیم اصلاح کنیم تفاوت و کلمات را بطوری خراب کرده اند که يك فرهنگستان دیگری لازم خواهد شد برای اصلاح آنها اجازه بدهید همینطور باشد .

هاشمی - نسبت بوضعیت حرفی ندارم با اینکه غلط است . اما راجع به مجلس سرباز گیری وضع را بطوری بد کرده اند که معروف شده به مجلس سرباز گیری وقتی که در قانون نوشته شود مجلس سرباز وظیفه پس از آن معمول میشود .
طباطبائی - اگر توجه بفرمائید سرباز گیری غیر از سرباز وظیفه است به يك نفر میشود گفت که این سرباز وظیفه است ولی نمیشود گفت سرباز گیری است .

هاشمی - بنده خودم هم میفهمم که مضاف این مضاف الیه نیست ولی اصراری هم ندارم و پس میگیرم .

رئیس - موافقین با ماده ۵۱ برخیزند (اغلب برخاستند)

اصویب شد ماده ۵۲

ماده ۵۲ - اطلاعات بند ج در ماده ۵۱ در صفحه مخصوص بر گهای شناسنامه ذکر و همچنین مراتب در دفاتر اسامی قید و تاریخی که مشمولین برای انجام خدمت باید حاضر شوند از طرف مجلس سرباز گیری در برگ شناسنامه یا برگ وضعیت آنان ذکر میشود .

نبره ۱ - باشخاصی که دارای برگ شناسنامه جدید هستند از طرف مجلس سرباز گیری برگ وضعیت داده میشود
نبره ۲ - هر گاه فهرست اسامی که از ادارات آمار تسلیم شده با مندرجات برگ شناسنامه اختلاف داشته باشد علل آن در مجلس سرباز گیری رسیدگی و از طرف اداره آمار طبق مقررات مربوطه در رفع اختلاف اقدام خواهد شد
رئیس - موافقین با ماده ۵۲ برخیزند (اغلب برخاستند)
اصویب شد . ماده ۵۳ .

ماده ۵۳ - مشمولین که اطلاعات فنی و تخصص خود را در موقع رسیدگی مکتوم نمایند پس از ثبوت کتمان حرفه مدت سه ماه خدمت آنان تمدید یافته و در پیشه خود مورد استفاده ارتش واقع خواهند شد .

نبره - از سربازان ذی حرفه منحصرأ در قسمت های ارتش میتوان استفاده کرد و تحت هیچ عنوان افسران نمیتوانند بخدمات خصوصی خود از حرفه آنان استفاده نمایند
رئیس - آقای انوار :

انوار - اگر آقایان در نظر داشته باشند این ماده ماده ای بود که در شور اول خیلی در مجلس صحبت شد و هر يك از آقایان يك پیشنهادی در آنجا کردند حالا بنده برای یادآوری عرض میکنم که ذهن آقایان متوجه باشد این ماده ایست که میگوید مشمولین اطلاعات فنی که دارند یکی بجا است یکی آهنگر است این دارای اطلاعات فنی است و وارد شده در ارتش در زیر دست و کیل باشی در اینجا حالا نمیخواهم وارد شوم آقای معاون شاید دلتنگک شود و امیدوارم دلتنگک نباشند اگر عملیات و رفتار افسران را در نظر بگیرید و کاملاً تصدیق میکنید که مجلس از روی تجربیاتی این کار را میکند شما دیدید پاسبان لازم داشتند یا آنکه فوق العاده سرباز در

نظر قانون گزار و در نظر مردم چه اهمیت داشت لیکن افسران چه مقامی و چه تربیتی و چه رفتاری نسبت به زیر دستان خود مینمودند ؟ هر صاحب منصبی که سروان بود یا ستوان بود یا سرگرد سه نفر سرباز بعنوان مصدر در زیر دست خودش دارد و استفاده های خلاف وظیفه از او میکنند من حتی در اینجا عرض کردم که جلوی چشم خودم می بینم که یک نفر افسری است چهار سرباز زیر دستش است برایش بنائی میکنند این معنی ندارد اولاد من باید بروند سرباز بشود برادر او سرباز میشود اینها برای چه میروند سرباز میشوند ؟ برای اینکه ادای وظیفه کرده باشند میروند سرباز میشوند که وظیفه مقدس خود را انجام کرده باشند حالا میروند در تحت فحش يك و کیل باشی يك فحشهایی بهش میدهند و کتک بهش میزنند لگدش میزنند در صورتیکه این افراد دارای مقاماتی هستند و هیچوقت ما راضی نیستیم باین جریانات و بایستی جلو گیری کنیم در این خصوص پیشنهادات زیادی شده بود در تأمین این منظور ولی کمیسیون در ماده فقط اکتفا کرده است باینکه نباید افسران از مصدران استفاده حرفه از خدمت آنان بکنند خوب اگر کردند چکارشان کنیم ؟ مجازات بیان نکردید که نباید از سربازان ذی حرفه منحصرأ در قسمتهایی که هستند برای ارتش میتوان استفاده کرد و تحت هیچ عنوان افسران نمی توانند از حرفه آنها شخصاً استفاده بکنند نکردید . شما خیال می کنید که آنها مراعات قوانین یا نظامات را میکنند ؟ آمدند و گفتند این مصدر ماست همه کار هم می کنند مجازاتی که معین کرده اید برایش بنده پیشنهاد کردم (دکتر طاهری - آقایان دیگر هم پیشنهاد کرده اند) آوقت آقای رئیس محترم کمیسیون می گویند پیشنهادات همه طرف توجه ما واقع شده هیچ شده مثلاً میگوید مشمولینی که اطلاعات فنی و تخصص خود را در موقع رسیدگی مکتوم نمایند پس از ثبوت کتمان حرفه مدت سه ماه خدمت آنان تمدید یافته و در پیشه خود مورد استفاده ارتش واقع خواهند شد . حالا اگر ارزش بپرسند که چرا کتمان کردی میگفت می رسم امروز اگر وزیر مالیه

این جا بود میگفت دروغ می گوید من رفتم در مسجد سلیمان دیدم شخصی آنجا را می کند گفتم چرا این جا را می کنی گفت بنده خواب دیدم حضرت رسول را گفتم چرا این جور شدی گفت من از ترس تو این کار را کردم این بیچاره می ترسد بگوید که من اجسام در تمام این مدت که این سرباز است ازش بجاری میکیرند می ترسد بگوید می ترسد بگوید من آهنکرم با کفاشم در تمام مدت ازش استفاده میکنند و نمی گذارند که سه ماه چهار ماه تحت السلاح و اینها در بین نیست بنده نمی خواهم چیزهایی که در این جا گفته شده است تکرار کرده باشم باینکه یک تربیاتی بنده حالا نمی خواهم گفته باشم که آقای معاون دلننگ بشود انشاء الله بعد از این بخواهند کرد می آمدند یک پولی میدادند می رفتند باز دومی به بعد از دو سه ماه می رفتند یک پول دیگری هم میدادند یک جورهایی دو ماه سه ماه پولی میدادند و میرفتند حالا یک کاری بکنید که تمام ملت که این قانون را که مقدس دانسته اند مقدس بماند و عقاب بکنید متخلف را یعنی در قانون برای آنها مجازات تعیین بکنید که جلوگیری بشود و موعظه و نصیحت در افسران یعنی افسرانی که تجاوز می کنند فایده ندارد اعراض نکنید یعنی باید برای آنها مجازات تعیین کنید یعنی اگر در قانون برای آنها مجازات باشد میتوانیم جلوگیری بکنیم موعظه بیان نکنید باینکه در فراسه به افسران چه می کردند و آلمان چه می کردند اینها اثر ندارد مجازات و جز مجازات چاره ندارد این است که بنده پیشنهاد کردم اگر افسری از مصدر خودش استفاده شخصی کرد در محکمه نظامی محاکمه بشود و مجازات جنحه برای آنها اجرا بشود این را بنده پیشنهاد کردم آقایان دیگر هم پیشنهادی کردند شما گفتید که نمی کنند اما اگر کردند چه مجازاتی دارد یک مجازاتی هم در این جا قائل بشوید بنده موافقت می کنم که مجازات بشود که افسران بدانند که مصدرها او کر شخصی آنها نیستند او کر آنها هستند در اوامر نظامی او شخصی و او استفاده این پیشنهاد بنده بود خود میدانید و اگر خودتان هم پیشنهادی در این

خصوص میفرمائید که بنده عرضی ندارم .
رئیس - آقای مؤید احمدی .
مؤید احمدی - بنده خاطر ام است در شور اول در کلیات که مذاکره بود بنده با این وضع مخالفت کردم یعنی گفتم که قانون ۱۳۱۷ بمقیده همه مردم و بمقیده خود دولت یک قانون ظالمانه بود که همه مواد آن را باید اصلاح بکنید در آن قانون کور و شل و قوزی همه را می آوردند کار کنند هر کسی هم که فالج شد و نمیتوانست میرفتند مالش را ضبط می کردند پس بهتر بود . که آن قانون را از اول تا آخر ما می آوردیم و هر کدام که مضر بود لغو می کردیم این کار را نکردند فقط چند ماده خیلی مختصر بود مثل متکفلین و فلان اینها را آوردند و اصلاح کردند پس همینطور که آقای اوحدی توضیح دادند آنها یک قانون خیلی بدی است حالا عجاتاً دولت صلاح دانسته که این مواد اصلاح شود بنده نظرم این است و آقایان و کلاً همانطور که آقای نقابت فرمودند قوانین جزائی را پیش بینی کرده اند آقایان و کلاً هم باید قانون نظام وظیفه را تحت نظر بگیرند و هر ماده ای که بد است رد کنند هر کدام که صحیح است بگذارند باقی بماند اما در موضوع ما نحن فیه راجع به موضوعی که آقایان اوامر توضیح دادند بنده حقیقه از جنبه نظر ایرانی بودن بقدری متأثرم از این قضیه و نظامیان را می بینم و خیلی حقیقه متأثر هستم از این موضوع از زمان ناصر الدین شاه و مظفر الدین شاه بنده یاد هست که می گفتند سربازان هم می شکنند و الله بخدا حالا بدتر است رختخواب و اسباب حمام افسران را می برند بحمام و الله حالا بدتر است یعنی چه آقا اینها پسران ما هستند و برادران ما هستند چرا اینطور می کنید آقا می فرمائید سابق میکردند حالا نمی کنند الان بنده در مبل سازی همین بالای خیابان سه تا نظام وظیفه همین جا ۵۰ قدم بالاتر بفرمائید بنده نشانتان میدهم که دارند مبل سازی می کنند بنامی می کنند کار می کنند برای صاحب منصبتان و الله می گفت از صاحب مبل عملی می کنیم شبها که استاد ما میروند باز ما می گویند خشت ها و آجرها

را ببرید پای کار شب هم بما تکلیف میشود که باید خشت و آجر بزریم پای کار و تا ساعات دوازده هم با آجر باید کار بکنیم آقا یعنی چه ؟ برای یک مملکت آقا خوب نیست جلو گیری کنید شما یک آدم نجیبی هستید شما نمی کنید میدانم ولی تا در قانون مجازات معین نشود و تا مجازات نکنند نمی شود درست میگوید اوامر اگر کرد مجازات شان کنید خدا گواه است بنده یک همسایه داشتیم منزل مجاور منزل ما را اجاره کرده بودند و دو نفر مصدر داشت و الله من دلم آتش می گرفت بچه بزرگ می کردند بچه بغل می گرفت هیزم می گرفتند گوشت می گرفتند رخت حمام می بردند و الله من هر وقت می دیدم که اینها اینطور زحمت می کشند دلم میسوخت آخر یعنی چه لباس سربازی زن او است و این کار را می کند باید از این کارها جلو گیری کرد آخر تا کی تا چند بس است دیگر . (صحیح است - احسن است)

رئیس - پیشنهاد آقای هاشمی :

پیشنهاد میکنم لفظ حرفه از آخر تبصره ماده حذف شود .

رئیس - آقای هاشمی .

هاشمی - اینجا محدود نشده است موضوع میتواند کلیه افسران میتواند از خدمات خصوصی خود استفاده کنند از حرفه که سربازان دارند مثل اینکه متضامناً اجازه داده شده برای خدمات دیگر حق دارند در صورتیکه بطریق اولی حق ندارند (صحیح است) بلکه سرباز وظیفه است نسبت به حرفه که دارد کار میکنند در ارتش ولی بر خلاف مشئون او بکارهایی او را میکمارند که بر خلاف شأن سرباز است و بهر چه شاید نیست آوقتی که لفظ حرفه را حذف کنیم این نظر تأمین میشود (صحیح است) .

معاون وزارت جنگ - اینجا عرض کنم که این موضوع

سوء تفاهم برای آقایان محترم شده است و نباید مرتفع کنم اینجا یک عملی که بملط درجائی شده است ما مدرك میگیریم برای اینکه یک قانونی را بملط بگذاریم . در جائیکه غلط عمل شده باید مجازات کرد ما قانون انضباطی داریم گر بنا باشد در هر یک از مواد می بنویسیم اگر اینطور شد چند روز

حس و اگر فلان طور شد چند روز حس این ترتیب صحیحی نیست این مقرراتی که وضع شد تخلف هر یک از اینها مستلزم جلب بداد گناه انضباطی است شما بما صورت بدهید فلان افسری که سرباز را به بجاری داشته الان هم که این قانون گذشته مجازاتش بکنیم و میتوانیم بداد گناه انضباطی جلبش کنیم (جمعی از نمایندگان - تمام افسران از اول تا آخر) اجازه بفرمائید آخر افسر بایستی حق مصدر داشته باشد در تمام دنیا هم معمول است منحصر بایران نیست اگر یک افسر مصدر نداشته باشد نمیشود چه در زمان صلح و چه در زمان جنگ این افسر یک وظایفی دارد یک وظایف و کارهایی دارد که لازم است یک گماشته در اختیار او باشد اگر قول بنده را باور ندارید آن آئین نامه ها را بشما ارائه میدهم در سازمان هر گروهان به تعداد افسرهایی که منظور شده است چهار افسر چهار مصدر دارند و اگر غیر از این بکنیم مأموریت هائیکه بآنها میدهند عملی نمیشود اگر چنانچه بنا باشد افسری که بار دو می رود خودش کار خودش را بکند عملی نیست هر افسری بالاخص خاص حق یک گماشته دارد . اما موضوع استفاده سوء از گماشته است اینها را البته آئین نامه انضباطی معین کرده البته هر چه دقت کامل بشود تخلفات بیشتر مجازات خواهد شد فقط برای سوء استفاده از حرفه بود که ما نوشتیم که برای استفاده شخص نباید عمل کرد ولی از برای خدمات ارتشی نمیشود این قید را کرد برای اینکه زبان بزرگی برای ارتش خواهد بود ارتش های امروزه مسئله سرباز قدیم نیست که فقط سرباز باشد و یک تفنگ و امروزه در یک هنگ پیاده که شما ملاحظه میکنید پنج شش رشته متنوع و مختلف است اگر افرادی که تخصص در آن کار دارند بآن کار گمارده نشوند دو سال خدمت که کافی نیست چهار سال هم کافی نیست شما ممکن نیست یک گروهان مهندس بتوانید درست کنید که تمام عملیات بجاری و پل سازی و بنایی و اینها را در ظرف دو سال یاد بگیرند . ممکن نیست اینها بدانند در دو سال پل متحرک یا چیزهای دیگری بسازند پس اینجا باید از اجاریش از حرفه سرباز وظیفه اجاره استفاده کرد از آهنگر

هم از حرفه او از آهنگریش باید استفاده کرد برای ارتش اگر غیر از این شما بخواهید بکنید ممکن نیست يك ارتش امروزه داشته باشید ما میخواستیم خود افسران سوء استفاده نکنند از حرفه آنان و این تبصره را گذاشتیم و تخلف از هر يك از این مواد مستلزم جلب بداد گاه نظامی است هر افسری تخلف کرد شما بما صورت بدهید ما او را بداد گاه جلب میکنیم . . . (همه به بعضی از نمایندگان - تمام افسران از دم از دم) موضوع مصدر هم در تمام دنیا هست باید برای خدویشان گماشته داشته باشند که خدمات آنانرا انجام بدهند و البته اگر سوء استفاده شد با مقررات انضباطی و بازرسی دقیق جلوگیری بعمل خواهد آمد .

رئیس - آقای نقابت .

نقابت - عرض میکنم با فرمایشات آقای معاون وزارت جنگ (استدعا میکنم توجه فرمایند) و با بیانات ایشان که این مصدر با گماشته برای افسر باید باشد مخالفی نیست زیرا يك نفر افسر دارای يك وظایفی است که ما فوق وظیفه يك نفر است و بایستی یکی باو کمک بکنند مثلاً یکنفر افسر خودش میتواند چکمه اش را از پایش بکنند بایستی یکنفر مصدر داشته باشد که باو کمک بکنند . . .

افشار - یکنفر او کر بگیرد .

نقابت - استدعا میکنم آقای افشار عصبانی نشوید . اجازه بفرمایید . یکنفر میخواهد که اسب او را زین کند باید يك گماشته داشته باشد که وقتی میرود یا میآید اسب او را نگاه دارد و از این قبیل خدمات اینها خدمات اداری است خدمات نظامی است البته اشخاص دسته بندی میشود مثلاً يك کسی که تیمار اسب ازش میآید با صطلب میرود مهتری میکنند کسی که کار دیگر ازش میآید همینطور کسی که سواد دارد در دفتر بکار گماشته میشود اینها مجموعش خدمات اداری است و با آن حالت استثنائی که مورد نظر آقایان است ممتاز است چیزی که مورد نظر آقایان است آن عکس العمل است که رفتار چندین ساله آقایان افسر ها ایجاد کرده است .

جمعی از نمایندگان - حالا هم هست .

نقابت - که اشخاصی بعنوان گماشته بکار منزل و خانه های افسران مشغول میشوند که بنده دیده ام قرض هم میدهند مثلاً بنده که نظامی نیستم این نظامی را بمن هم قرض میدهند یکنفر نظامی قرض میدهد وقتی که شما میآئید منزل بنده می بینید که یکنفر نظامی در آنجا خدمت میکند در صورتیکه بنده نه افسر نه کاره هستم این را قرض گرفته ام از افسر دیگری (صحیح است) و این صورت را پیدا کرده است و این وضعیت را پیدا کرده است که خوب نیست و آنچه که الآن ملحوظ نظر آقایان است این است که میخواهند دیگر این صورت نباشد (صحیح است) البته محاکمه انضباطی را هم کافی تشخیص نمیدهند برای رفع این معایب و آقایان - از همین نظر عقیده شان این است که يك فکر دیگری برای اینکار بشود و يك نظر دیگری برای متخلف از این عمل ملحوظ گردد حالا آقای انوار هم همین نظر را داشتند که فرمودند بنده هم در این زمینه پیشنهاد کرده ام که میخواهم **طباطبائی** - پیشنهاد را بعد از خانه شور در ماده می خوانند .

نقابت - بلی حالا اجازه بدهید همین جا بخواهم .

افسر اینکه از حرفه و خدمات افسران برفع خود استفاده نمایند و آنها را بخدمات غیر اداری بکارند بحسب تأدیبی از دو ماه تا یکسال یا بجزای نقدی از ۵۰۰ تا ۵۰۰۰ ریال محکوم خواهند شد .

انوار - غیر نظامی بنویسید .

نقابت - ملاحظه فرمائید اداری اعم است از نظامی و اداری از این نظر او شتم اداری که اعم باشد .

افشار - تنزل درجه .

نقابت - این دیگر خیلی شدید است . بهمین اندازه اکتفا بشود . (صحیح است)

رئیس - آقای امیر تیمور .

امیر تیمور - عرض میکنم اگر چه نماینده محترم آقای نقابت در این موضوع بیان جامعی فرمودند و اگر چه ما همه کاملاً موافق هستیم که برای خدمات اداری و برای خدمات

دولت و خدمات در موقع جنگ یا در سفر البته هر افسری باید يك مصدری داشته باشد و ممکن است چندین نفر هم داشته باشد يك مصدر میخواهد اسب او را نگاه بدارد يك مصدر چکمه او را همینطور که فرمودند بکشد و سایر کارهای نظامی این مورد تردید نیست منظور مجلس و آقایانی که صحبت می کنند این است که افسران افراد وظیفه را برای خدمات خصوصی و شخصی خودشان و خانه شان نبرند (صحیح است) البته اسب را می آورد و موظف است نگاه دارد چکمه را هم میکشد اما دیگر مکلف نیست که رخت حمام خانم را هم ببرد بحمام یا بچه داری بکنند یا هر روز برود توی آشپز خانه و زیر اجاق را فوت کنند اینها دیگر وظیفه یکنفر سرباز وظیفه نیست وظیفه او این است که برود در سربازخانه خدمت نظام را انجام بدهد و در موقعی که يك جنگی پیش میآید سینه خودش را سپر بکند جاوی کلوله برود و جان خودش را در راه خدمت بوطن خودش فدا کند اما وظیفه اش این نیست که اسباب حمام هم ببرد بچه هم بغل بکنند سبزی هم بگیرد . این بود نظر بنده .

معاون وزارت جنگ - اجازه میفرمائید مختصر توضیحی

عرض کنم که خیال آقای امیر تیمور و سایر آقایان راحت بشود این موضوع مصدر و گماشته افسران در اروپا هم هست . . . (امیر تیمور - اروپا کدام است آقایان؟) برای این که کارهای افسران را بکنند و همینطور که خدمت یکی از آقایان عرض کردم البته ما حمام سرخانه که نداریم يك کیلومتر دور تر از منزل است و استفاده میکنند البته اینها را با انضباط کامل و با بازرسی دقیق باید در ارتش موقوف کرد که کسی نتواند سوء استفاده بکند و باید انضباط داخلی و بازرسی تکمیل بشود و بتدریج هم وارد میشود و الا اگر کسی بخواهد سوء استفاده بکند یکدست لباس معمولی میخورد و به ترتیب سرباز میکند و لباس او را عوض میکنند پس باید انضباط داخلی جلوی او را بگیرد بازرسی دقیق بشود و البته هم خواهد شد بنابراین استدعا میکنم چیز دیگری غیر از اینکه ما در اینجا نوشته ایم قائل بشوند البته در صورت تخلف از مقررات و قانون

بداد گاه جلب میشوند و طبق مقررات انضباطی مجازات میشوند حالا میخواهید بنویسید در صورت تخلف اخراج هم خواهد شد و آن افسر اخراج بشود بنده حرفی ندارم و لسی استدعا میکنم غیر از آنچه میگویم که پیش بینی شده و در تمام آئین نامه های تمام ممالک دنیا هم هست استثنای دیگری برای افسران ایرانی قائل نشوید .

رئیس - آقای افشار .

افشار - عرض میکنم در جلسه گذشته آقای دشمنی يك فرمایشی در مجلس فرمودند که میبایستی با خط طلا نوشته شود و آن عبارت از این بود که نظام وظیفه یعنی مدافعه از وطن از مقدس ترین وظایف هر بشری است و ما اشخاصی را که جلب میکنیم از نظر این است که اشخاص را وطن پرست بار بیآوریم و با آنها بفهمانیم که فداکاری در باره وطن و حفظ وطن باید کرد و اینها را بفداکاری و ادار کنیم و اول چیزی که برای این کار لازم است عزت نفس است یعنی خودش را عزیز بشمارد وقتی که عزت نفس داشت وطن و ملت خودش را عزیز میدانند وقتی که شما يك شخصی را بد او کری برای خانواده يك افسری و ادار میکنید عزت نفس او را از بین برده اید و پایمال کرده اید (صحیح است) لهذا باید ماطوری این قانون را در نظر بگیریم که هیچ افسری نتواند مشمول را بکار های شخصی بکارند نظامی شرافت دارد کار او کری کار مشمول نظام وظیفه نیست (صحیح است) نظام وظیفه او کرو فداکار وطن خودش است (صحیح است) نظام وظیفه باید وطن خودش را حفظ کند نه اینکه جاروب کشی یاد بگیرد این کارها کار نظام وظیفه نیست بنابراین فلان صاحب منصب اگر او کر شخصی میخواهد از خارج باید تهیه کند نه اینکه نظام وظیفه را بعنوان مصدری بخانه اش ببرد و اگر میگویند نمی تواند او کر بگیرد بدست تومان باو اضافه بدهید که برود او کر بگیرد و طوری نکنید که مشمول نظام وظیفه برود او کری بکند و جاروب کشی بکند و اسباب حمام ببرد و البته هیچکس راضی نیست که این مصدر برود و کار های شخصی بکند و کارهای غیر نظامی بکند آقای معاون وزارت جنگ

اینجا يك وقت بیان فرمودند که برای جلو گیری از اینکار و برای اینکه برای هر افسری سهل باشد که او کر بگیرد در نظر گرفته شده که بدست تومان اضافه بدهند که دیگر مشمولین نظام را بکار نگمارند برای اینکه فرمایششان کاملاً عملی بشود بنده از ایشان خواهش میکنم پیشنهاد آقای نقابت را بپذیرند که این نظریه را تأمین میکند و آه وقت دیگر هیچ افسری نمیتواند مشمولین را بکار های شخصی بگمارد .

رئیس - آقای معذل .

معذل - بنده خیال میکنم نظریاتی را که آقایان و آقای امیر تیمور فرمودند کاملاً موضوع را روشن کرد ولی توضیحاتی را که آقای معاون وزارت جنگ فرمودند بنظر بنده محتاج است که اینجا بحث شود چون در جواب آقای امیر تیمور فرمودند که در فرنگستان این کار معمول است اولاً حالا کار ندارم به اینکه آیا در فرنگستان هم این رویه معمول است یا نه ولی این را خدمت آقای معاون وزارت جنگ عرض میکنم که ما نمیتوانیم که هر کاری که در آنجا ها میکنند بکنیم یعنی هر کاری هم که مخالف با آداب و اصول کلی ما هم هست آرا هم قبول بکنیم و ضمناً بنده میخواستم این جمله را نیز عرض کنم که هر اصلاحی و هر پیشنهادی و هر مذاکره که اینجا میشود برای اصلاح قانون نظام وظیفه است و هیچ جنبه دیگری ندارد و این ملت همیشه ترقی و تعالی و خوبی و نظم ارتش خود را از خدا میخواهد برای اینکه ملاحظه میفرمائید که کمتر خانه ایست که نظامی با افسر در آن خانه نداشته باشند ما ایرانی ها بطوریکه تاریخ نشان میدهد اجدادمان پدرانمان همه مردمان جنگی و علاقه مند به حفظ وطن بوده اند و این شئون بتمام معنی متعلق بهم ما است (صحیح است) و ما همیشه علاقه به ارتش و ترقی و تعالی ارتش داشته ایم و هیچوقت از ارتش کمیزان نبوده ایم بنابراین میخواهیم که شالوده این کار بطوری خوب بریزیم که قابل ایراد نباشد و کوچکترین

نظامی هم بعد از انفاذ اداری باید بهش اضافه کنند) و لو اینکه آقای معاون وزارت جنگ بگویند در آئین نامه تأمین میشود قبول نکنید که از حالا آقایان را عادت بدهیم به اینکه دیگر فکر این کار را نکنند البته وقتیکه وضعیت درست شد و روی این روال اقتاد ممکن است يك روزی هم بیایند تقاضا کنند که این جزو نظامنامه هم نباشد ولی امروز برای این است که آقای معاون وزارت جنگ نمیتوانند بما بفرمایند که تمام افسر هایی که دارند رعایت این وقایعی را که در پشت تریبون میگویند میکنند خیر آقایان اغلبشان معتقد باین صحبت ها و این آئین نامه هایی که شباهه آن معتقد هستید نیستند و باید این قیود را در قانون گذاشت و به آنها فهماند که تا این حد بیشتر نمیتوانند جلو بروند و از این خط بیشتر نمیشود پا بیرون گذاشت این است عقیده بنده

رئیس - آقای اعتبار .

اعتبار - بنده میخواستم از آقایان ناظرین محترم بپرسم که این استفاده را از کجای این ماده کردند برای اینکه همچو چیزی نداشتیم در این جا آقایان توجه بفرمایند اسلاً صحبت مصدری در کار نیست . مینویسد مشمولینی که اطلاعات فنی و تخصصی خود را در موقع رسیدگی مکتوم نمایند الی آخر تبصره در کمیسیون مذاکراتی که شد بنده هم حضور داشتم آنجا دیده شد که آقایان تکرارهایی داشتند بنده هم در عمل دیده ام که غالباً افسران از افراد ذی حرفه استفاده میکردند مثلاً بنا بود میبردندش به بنائی بچار بود میبردندش بچاری برای جلو گیری از این کار بنده این تبصره را پیشنهاد کردم و این قید را گذاشتیم که نتوانند اینها را بکار های شخصی بگویند ولی برای کار های ارتشی بایستی حرفه خودش را بگویند سرباز وظیفه گنه اسمش با خودش است برای اینکه بالاخره ما پول زیادی هم باو نمیدهیم و اگر بخواهیم این را هم قبول کنیم که این ارتش هم تمام احتیاجاتش را از بودجه وزارت جنگ با ستاد ارتش فراهم کند یعنی کفالت از خارج بیاورند بچار از خارج بیاورند و بالاخره تمام احتیاجاتش را خودش از اشخاص آزاد انجام

بدهند این بهیچوجه عملی نیست زیرا مقصود این است که بایستی در قسمتهای خودش اینها را داشته باشد و از وجودشان استفاده کنند نه اینکه مهندس داشته باشد کمتر داشته باشد و از وجودشان استفاده نکنند و از خارج اینها را تهیه بکنند تصدیق بفرمائید آه وقت این بودجه ها برای ارتش ما وافی نخواهد بود و بمالده بنده اصلاً خیال میکنم که اشخاص ذی حرفه خودشان را نمیخواهند بود که از صنعتشان و از حرفهشان استفاده نکنند و البته همین طور هم هست و بنده قطع دارم بکنفر طبیب بکنفر مهندس هیچوقت حاضر نخواهد بود که يك خدمات مشکلاتی را انجام بدهد و از معلوماتش استفاده نکنند . پس در اینجا صحبت مصدر در کار نیست و راجع بموضوع مصدر بنده هم موافقم و در آن کمیسیون به آقای سرنیپ ریاضی هم گفتم فرمودند من سرنیپ هستم مصدر ندارم با اینکه احتیاجات دارم بنده گفتم يك سلطانی از قوم و خویش های خودم است چهارتا مصدر دارد این خرج و مرجع است و باید جلویش را بگیرید و البته بایستی وضعیت طوری شود که جریان سابق دهنست نشود و الا در این ماده صحبت مصدر نیست (بعضی از نمایندگان - جایش همین جا است) رئیس - آقای ملک مدلی .

ملک مدلی - عرض میکنم ما وقتی که وجود ارتش را قائل شدیم و گفتیم ارتش باید داشته باشیم بایستی مسئله انضباط ارتشی را هم رعایت کنیم و بالاخره بطور کلی يك مسائلی را که به حیثیت ارتش ما برمیخورد در قانون بگذاریم (نمایندگان - اینطور نیست اینطور نیست) اجازه بفرمائید ما روز اول گفتیم معایبی در وزارت جنگ هست این يك مطلبی است صحیح و الا ان هم شروع برفع آن معایب شده ولی آیا به بینیم که در هیچ جای دنیا معمول است که بگوئیم بکنفر افسر يك مصدر نداشته باشد آخر این مصدر باید اسب بیاورد برای افسر و او سوار بشود (نمایندگان - آقا اینطور نیست کار شخصی غیر از کار نظام است) (همه نمایندگان - اینطور نیست) ملک مدلی - البته يك مصدری جای هم نباید ببرد این

خیلی بد است حالا اگر باک مصدري که درخانه باک افسري است که چای دراطاقی بیاورد چه عیب دارد؟ (نمایندگان - با همه آقا بسیار بد است بسیار بد است) بهر حال ما باید باک کاری کنیم که افراط و تفریط در کار باشد باین جهت بنده خیال میکنم همین ماده که در کمیسیون گذشته خوبست دیگر این پیشنهادها ضرورت ندارد.

رئیس - آقای هاشمی

هاشمی - باندازه این ماده حساس است و مبتلی به کشور است که هر چه مذاکره در اطراف آن بشود و باک چیز خوبی از مجلس بیرون بیاید شاید مورد داشته باشد (صحیح است) اگر افسران ماهمه مانند سر تیب ریاضی بودند هیچوقت خاطر ما مشوش نمی شد و همیشه آسوده بود اما ما آنچه را که دیده ایم در واقع بر خود فرس میدانیم که امروز در مجلس بگوئیم تا علاج بشود (صحیح است) بنده اهل نظام نیستم فن نظام را هم نمیدانم اما نظامی را که برای کشور میخواهیم عبارت میدانم از باک مدرسه چنانچه شاگردی را که بزرگ شد می فرستیم بمدرسه پدرش - مادرش او را می فرستند بمدرسه برای اینکه خواندن و نوشتن یاد بگیرد در موقعی هم که مشمول شد او را می فرستیم بسربازخانه برای اینکه این مالیات بدی اش را هم در راه خدمت بمیهن ادا کند و آنچه از دستش برمی آید اگر صاحب حرفه است صاحب فن است در حدود شئون نظام برای خدمت بمملکتش مضایقه نکنند یا بمباره دیگر ما نظامی را که برای کشور می خواهیم همان است که آئین مقدس اسلام برای ما آورده است که حتی در موقع جنگ فلان عاجز که ازش بر نمی آمد زخم بندی میکردند حتی زنها هم خدمت نظام می کردند زخم بندی می کردند تکفل می کردند زحمت میکشیدند هر نوع خدمتی که برمی آمد از شان انجام میدادند بالاخره خدمتی که منجر بمخدمت وطن بشود و برای مملکت باشد بنده و همه این خدمت را جایز میدانند ولی اگر بنا باشد که مثلاً برای خدمت شخصی و انجام خدمات شخصی باشد کدام مرد شرافتمندی حاضر است آقا کدام شخص شرافتمندی حاضر است آقا که پسرش را بنویسی بدهی بدهد آقا؟ آقای معدل

ترجیح میدهد برای اینکه لش باشد بمخدمت نظام ورود و برود او کوری کند پس عقیده بنده و عقیده همه مجلس این است که این فرد برود بمخدمت سربازی که باک فرد نافع و مفیدی برای مملکت و کشور باشد (صحیح است) برود بسربازخانه و آنچه که افسر خدمانی دارد از قبیل امور مربوط بنظام و سربازخانه انجام بدهد اما خدمت خانوادگی خدمات شخصی و امور خانوادگی بکلی باید ازین برود (صحیح است احسن است)

۴ - موقع و دستور جلسه آئینه - ختم جلسه

جمعی نمایندگان - ختم جلسه

رئیس - هفت هشت نفر از آقایان اجازه خواسته اند اگر اجازه می فرمائید اجازه ها محفوظ باشد و بقیه مذاکرات بمسند برای جلسه بعد (صحیح است) جلسه آئینه روز یکشنبه ۲۹ شهریور ماه سه ساعت قبل الظهر [مجلس پنجاه دقیقه بعد الظهر ختم شد] رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری